

get for byr, naar den skal kjøbes med Monopolet. Jeg troer derfor, at det vilde være rigtigst, om man stillede en bestemt Sum til Ministeriets Disposition, og saa overlod til dette at forsøge, om man paa denne Maade kunde faae Monopolet hevet. Jeg skal paa Sagens nuværende Standpunkt indskrænke mig hertil.

Klein: Det blev af den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) under Finantslovens første Behandling udtalt, at det kunde være meget nyttigt for Beboerne paa Møen at blive frie for dette Farverimonopol, men at det var tvivlsomt, om det var nødvendigt, at Afløsning fandt Sted. Naar der skulde være Tale om, at det ikke var nødvendigt, at Afløsningen fandt Sted, kunde man tænke sig en dobbelt Grund dertil, enten at der ikke forelaa nogen Grund, hvorfor Eieren var berettiget til at fordrø Erstatning, eller ogsaa at der ikke var nogen Anledning tilstede for at fremme Afløsningen i indværende Finantsaar. Hvad det første Spørgsmaal angaaer, kan jeg erklære mig enig med den ærede Rigsdagsmand (Gad), som i Dag først havde Ordet; det fremgaaer nemlig af Motiverne til Lovudkastet, at saavel Kammeradvocaten som Indenrigsministeriet har anseet det for tvivlsomt, at der er stiftet et reelt Monopol, og seer man hen til det allerhøjeste Rescript af 14de August 1770, ifølge hvilket Farveriet blev afhændet til privat Eiendom og hvis Indhold staaer anført i Motiverne, kan jeg ikke Andet end tiltræde den Formening, der er yttret af Kammeradvocaten og Ministeriet. Det fremgaaer nemlig af dette Rescript, at Privilegiet er solgt med den udtrykkelige Ret, at de, der have lovligt Skjøde derpaa, kunne igjen sælge og afstaae det med den dertil hørende Ret. Naar man altsaa ikke, idetmindste for Diebliffet, anseer det nødvendigt at afløse dette Monopol, skulde det være af en anden Grund, fordi man fandt, at der ikke var Grund til at fremsthynde Afløsningen. Det forekommer mig imidlertid, at efterat man har erhøbt den nye Næringslov, i hvis Følge Enhver, der opfylder de almindelige Betingelser for at faae Borgerkab, skal være berettiget til at forlange Borgerkab paa enhver af de almindelige bundne

Næringer, til hvilke Farveri hører, saa er det ikke ganske rigtigst at lade i en enkelt Deel af Landet blive bestaaende en Tilstand, der ikke stemmer overeens med den almindelige, ved Lovens stabsæftede Grundsætning. Dette har man ogsaa erkjendt tidligere; thi det ærede Thing vil erindre, at i forrige Session blev der vedtaget et Lovforslag, der gik ud paa at afløse et Monopol til Værtshuushold og Handel med spirituøse Drikkevarer paa Fjans. Dette Lovforslag gik igjennem Rigsdagen uden at møde den allermindste Modstand; kun ved første Behandling fandt en ganske kort Discussion Sted; men det blev fra alle Sider anerkjendt, at det var i sin Orden, at man afløste saadanne principstridende Monopoler. Jeg har navnlig ved denne Leilighed med stor Tilfredsstillelse læst nogle Bemærkninger af den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning), deels fordi han har udtalt en Tanke, som jeg ganske billiger, og deels navnlig fordi han har udtalt en anden Tanke, hvori jeg er fuldkommen enig, at Staten nemlig, naar den til det Heles Bedste troer det rigtigst at ordne Forholdene paa en mere liberal Fod, ikke skal være karrig ligeoverfor de Enkelte, der maatte komme til at lide derunder. Jeg anseer det for at være saa klart, at jeg ikke skulde have omtalt det, dersom jeg ikke var bleven nødt til at tage Ordet i denne Sag, deels paa Grund af den Affattelse, der er bleven Lovudkastet tilbeel, og deels navnlig ved nogle Ytringer af den høitæredede Indenrigsminister ved denne Sags Forelæggelse, og ved hvilke Ytringer han stærkt fremhævede den Betydning, Spørgsmaalet om en blot Bemyndigelse for Regjeringen har. Ved at sammenholde det foreliggende Lovudkast med det, jeg omtalte før, nemlig om Ophævelsen af Værtshuusmonopolet paa Fjans, vil man see, at der er stor Forskjel tilstede; i hiint Lovforslag og den derpaa følgende Lov blev det ganske simpelt hen bestemt, at Monopolet skulde ophæves, og i den næste Paragraph hedder det, at Erstatning skal gives Eieren efter uvillige Mænds Skjøn. I dette Lovudkast derimod hedder det; at Ministeriet skal være berettiget til at skaffe Enevretten afløst paa een af de to Maader, som omtales i Paragrapherne 1 og 2, mod fuldstændig Erstat-